

Enheten för statistik och analys

arbetsmiljoverket@av.se

Hot och våld mot lärare, andra yrkesgrupper och elever inom skolväsendet

Rapport - Regeringsuppdrag

Innehållsförteckning

Uppdraget.....	3
Sammanfattning.....	4
Inledning.....	5
Genomförande av uppdraget.....	5
Anmälda arbetsskador	6
Anmälningar om dödsfall, svåra personskador eller allvarliga tillbud	6
Näringsgrenar som ingår i analysen.....	6
Resultat.....	8
Allvarliga händelser i arbete och anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro till Försäkringskassan orsakade av hot och våld i skolan.....	8
Geografiska skillnader.....	10
Kommungruppsindelning	11
Huvudmän	13
Hot och våld i olika skolformer.....	14
Typer av hot och våld	17
Situationer där hot och våld uppstår.....	18
Arbetsmiljöverkets förslag till insatser	22
Redogörelse och analys av källor	26
Bilagor	29

Uppdraget

Regeringen har gett Arbetsmiljöverket i uppdrag att redogöra för och analysera de anmälningar som görs till myndigheten om allvarliga olyckor, allvarliga tillbud och arbetsskador som rör hot och våld mot lärare och andra yrkesgrupper inom skolväsendet, samt i förekommande fall elever. Analysen ska omfatta vilka typer av hot och våld det handlar om, i vilka situationer hot och våld uppstår, fördelning mellan skolformer, huvudmän, skolor och geografiska områden samt, i den mån det går att se, mönster eller andra tendenser. Förslag på insatser för att förbättra förutsättningarna för en säker och trygg arbetsmiljö i skolväsendet ska lämnas. De olika skolformerna och fritidshemmet ska så långt som möjligt särredovisas.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 15 oktober 2024.

Sammanfattning

Analysen av hot och våld i skolan de senaste tio åren talar för att hot och våld blivit vanligare under denna period. Arbetsmiljöverkets samlade erfarenheter och signaler från aktörer inom utbildningsväsendet stärker en sådan slutsats. Även arbetsskadestatistiken pekar i liknande riktning. Utvecklingen av anmälda allvarliga händelser enligt 3 kap. 3 a § i arbetsmiljölagen (1977:1160) orsakat av hot och våld i skolan visar liknande trender oberoende av skolform.

Grundskolan är den skolform som både i antal anmälningar och proportionellt bidrar med flest anmälda allvarliga händelser i arbete orsakat av hot och våld i skolan. Anmälningarna tycks vara relativt jämnt fördelade över hela landet. Analysen visar också att en stor andel av anmälningarna uppstår i den pedagogiska miljön i skolans vardag. Våld och hot från personer som inte har koppling till skolan förekommer men är i Arbetsmiljöverkets källmaterial relativt ovanligt.

Påfallande ofta handlar det om elever med normbrytande beteende och att elever hamnar i affekt med utåtagerande beteende. Detta gäller oberoende av skolform eller huvudman. Även om en mycket stor andel av anmälningarna gäller personalens utsatthet, ställer detta också frågor kring elevers arbetsmiljö och vilka omständigheter som leder till att sådana situationer uppstår.

Arbetsmiljöverket bedömer att huvudmännen i det svenska skolväsendet generellt behöver stärka det systematiska arbetsmiljöarbetet. I det arbetet behöver särskilda insatser vidtas för att undanröja risker för hot och våld i verksamheten. Vi vill mot bakgrund av detta lämna följande förslag på insatser för att förbättra förutsättningarna för en säker och trygg arbetsmiljö i skolväsendet:

- Regeringen bör överväga om det finns förutsättningarna för en obligatorisk befattningsutbildning med arbetsmiljöinslag för skolchef som ska biträda huvudmännen
- Stärk arbetsmiljöinnehållet i befattningsutbildning för rektorer
- Ge elevhälsan ett arbetsmiljöuppdrag för eleverna i skollagen (2010:800)

Inledning

Arbetsmiljölagen

Arbetsmiljölagen är en ramlag som upptar de grundläggande reglerna för arbetsmiljöns beskaffenhet. Till lagen ansluter arbetsmiljöförordningen (1977:1166) som innehåller bland annat bemyndiganden för Arbetsmiljöverket att meddela föreskrifter om de närmare krav som ska uppfyllas i arbetsmiljöhänseende. I arbetsmiljölagen finns bland annat regler om skyldigheter för arbetsgivare och andra skyddsansvariga om att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet. Det finns också regler om samverkan mellan arbetsgivare och arbetstagare, t.ex. skyddsombudens verksamhet.

Skolan och arbetsmiljöverkets föreskrifter

Arbetsmiljölagen och arbetsmiljöverkets föreskrifter gäller för skolans huvudmän och ska tillämpas på de verksamheter där bestämmelserna gäller. Arbetsmiljölagen och föreskrifterna omfattar samtliga yrkeskategorier i skolan och omfattar även elever med några få undantag.

Arbetsmiljöverkets insatser i skolan

Arbetsmiljöverket bedriver tillsynsinsatser som är relaterade till skolmiljön i genomsnitt varje dag. Under perioden 2017 – april 2022 har vi gjort cirka 2000 inspektioner i grund- och gymnasieskolan. Arbetsmiljöverket har under perioden ställt cirka 6800 krav på skolhuvudmännen och andra ansvariga. Våra inspektioner visar stora utmaningar vad gäller hög arbetsbelastning och hot och våld.

Arbetsmiljöverket har under 2023 – 2024 en pågående nationell tillsynsinsats inom grund- och gymnasieskola med inriktning hot och våld. Cirka 1500 skolenheter planeras att inspekteras. Insatsen har fokus på skolans personal. Där vi finner det nödvändigt kommer även skolhuvudmän att besökas. Resultatet av tillsynsinsatsen planeras att sammanställas under våren 2025.

Genomförande av uppdraget

Rapportens resultat och förslag till insatser för att förbättra förutsättningarna för en säker och trygg arbetsmiljö i skolväsendet baseras i huvudsak på två källor: Anmällda arbetsskador till Försäkringskassan samt anmälningar om dödsfall, svåra personskador eller allvarliga tillbud till Arbetsmiljöverket, så kallade 3,3a anmälningar.

Arbetsmiljöverkets preliminära iakttagelser från vår pågående nationella tillsynsinsats inom grund- och gymnasieskola med inriktning hot och våld, har också bidragit till rapportens resultat och förslag till insatser.

Anmälda arbetsskador

Arbetsgivaren ska enligt lag anmäla arbetsskador till Arbetsmiljöverket och till Försäkringskassan. Arbetsskadeanmälningarna använder Arbetsmiljöverket för att årligen sammanställa Sveriges officiella arbetsskadestatistik. Den utgår från arbetsskadeförsäkringen. Statistiken omfattar de förvärvsarbetande men inte elever.

Anmälningar om dödsfall, svåra personskador eller allvarliga tillbud

I 3 kap. 3 a § arbetsmiljölagen regleras skyldigheten för arbetsgivare att anmäla dödsfall, svåra personskador eller allvarliga tillbud till Arbetsmiljöverket. Syftet med bestämmelsen är att Arbetsmiljöverket snabbt ska få kännedom om det inträffade så att nödvändiga åtgärder kan vidtas. Arbetsgivares skyldighet att anmäla enligt denna bestämmelse omfattar både förvärvsarbetande, elever och studerande.

Anmälningarna granskas av Arbetsmiljöverket och beslut fattas om fortsatt handläggning. Arbetsmiljöverket kan besluta om att inte vidta några åtgärder men kan också resultera i inspektion eller att Arbetsmiljöverket tar del av arbetsgivarens egen utredning av händelsen, för att därefter besluta om åtgärder. Anmälningar är i första hand ett signalsystem för Arbetsmiljöverket och är inte en del av den officiella statistiken om arbetsskador och arbetsmiljö. Statistiska bearbetningar som Arbetsmiljöverket kan göra av anmälningarna om allvarliga tillbud och händelser är begränsade.

I rapporten kallas dessa anmälningar fortsättningsvis för "Allvarliga händelser i arbete".

Näringsgrenar som ingår i analysen

Regeringsuppdraget anger att det är lärare och andra yrkesgrupper, samt i förekommande fall elever, inom skolväsendet som ska omfattas. Det innebär att följande näringsgrenar omfattades: förskoleutbildning¹, grundskoleutbildning

¹ Omfattar: förberedande utbildning inför grundskolan vilket vanligtvis tillhandahålls av förskolor, daghem eller särskilda enheter inom grundskolan och i första hand syftar till att vänja mindre barn vid skolliknande miljö, pedagogisk inriktad verksamhet med krav på pedagogiskt utbildad personal och läroplan

och förskoleklass², utbildning inom grundskola³, gymnasial utbildning, och utbildning inom gymnasieskola⁴. I Arbetsmiljöverkets statistiksystem som följer standard för svensk näringsgrensindelning (SNI)⁵ betecknas anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola som utbildning inom gymnasieskola och grundskola. I rapporttexten används dock den gällande beteckningen som är skollagens begrepp, anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola.

Med begreppet skola i rapporttexten avses samtliga ovan angivna näringsgrenar.

I Arbetsmiljöverkets statistikällor särredovisas inte fritidshemmet, specialskolan och sameskolan vilket förhindrat en analys som utgår från dessa skolformers speciella förutsättningar.

² Omfattar: utbildning vid grundskolan år 1–9, fristående skolan, specialskolan, sameskolan, utlandsskolan för skolpliktiga elever, förskoleklass för 6-åringar

³ Omfattar: utbildning enligt särskild läroplan för barn som inte ingår i grundskolan

⁴ Omfattar: utbildning på gymnasienivå för elever som fullgjort sin skolplikt i den obligatoriska skolan

⁵ SCB. (2007). *SNI 2007 Standard för svensk näringsgrensindelning 2007*.

Resultat

Allvarliga händelser i arbete och anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro till Försäkringskassan orsakade av hot och våld i skolan.

Arbetsmiljöverket kan konstatera att antalet anmälda allvarliga händelser i arbete orsakat av hot och våld i skolan har ökat de senaste 10 åren. I snitt har anmälningarna i de olika skolformerna ökat med drygt 150% mellan åren 2013 till 2023. Det är en betydligt större ökning än vad som är fallet för genomsnittet för övriga delar av arbetslivet där ökningen varit cirka 40% (se tabell 1 och figur 1a). Ökningen av antalet anmälda allvarliga händelser i arbete orsakat av hot och våld i skolan måste förstås mot en bakgrund av generell ökning av antal anmälningar för övriga allvarliga händelser i hela arbetslivet (se figur 1a och figur 1b).

Tabell 1. Anmälda allvarliga händelser i arbete och anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro 2013–2023.

Allvarliga händelser i arbete orsakat av hot och våld.					
	2013	2018	2023	2013–2023	2018–2023
	Antal	Antal	Antal	%	%
Skolan	478	913	1 203	152	32
Övriga näringsgrenar	2 410	3 457	3 374	40	-2
Allvarliga händelser i arbete övriga händelsetyper*					
	2013	2018	2023	2013–2023	2018–2023
	Antal	Antal	Antal	%	%
Skolan*	671	1 058	1 295	93	22
Övriga näringsgrenar*	6 469	10 557	11 391	76	8
Arbetsolyckor med sjukfrånvaro orsakat av hot och våld.					
	2013	2018	2023	2013–2023	2018–2023
	Antal	Antal	Antal	%	%
Skolan	420	424	513	22	21
Övriga näringsgrenar	1 807	1 788	1 755	-3	-2

Källa: Arbetsmiljöverket och Försäkringskassan.

*Exklusive händelsetyperna smitta och annan orsak.

Mellan åren 2013 till 2018 syns en tydlig ökning av anmälningar om allvarliga händelser i arbete inom skolan, men också över hela arbetsmarknaden. Det bör

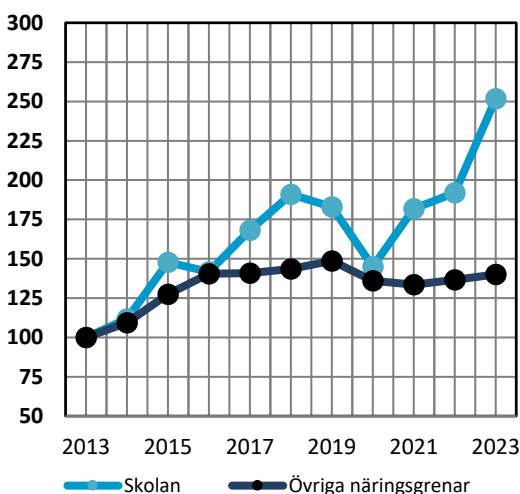
dock påpekas att 2012 upprättade Arbetsmiljöverket och Försäkringskassan en gemensam webbaserad anmälningssportal för anmälan av arbetsskada till Försäkringskassan och för anmälan enligt 3 kap. 3 a § arbetsmiljölagen till Arbetsmiljöverket. Detta förenklade förmodligen förfarandet och kännedomen om anmälan av allvarliga händelser i arbete, vilket kan antas ha ökat anmälningbenägenheten.

Det är svårt att dra några slutsatser kring utvecklingen av anmälda allvarliga händelser i arbete i skolan orsakat av hot och våld under de år pandemin pågick. Det tycks dock som att utvecklingen efter pandemin från år 2021 tagit sig till nivåer som rådde strax före pandemin. Åren 2022 till 2023 utmärker sig med ett kraftigt ökande inflöde av anmälningar om allvarliga händelser i arbete orsakat av hot och våld (se figur 1a).

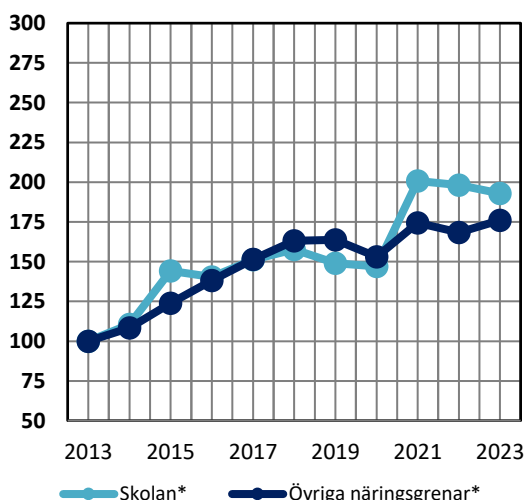
Anmälda allvarliga händelser i skolan och övriga näringsgrenar 2013–2023.

Index 2013=100.

Figur 1a. Hot och våld.

Figur 1b. Övriga händelser.

Källa: Arbetsmiljöverket.

* Exklusive händelsetyperna smitta och annan orsak på grund av att händelsetyperna innehåller covidrelaterade anmälningar.

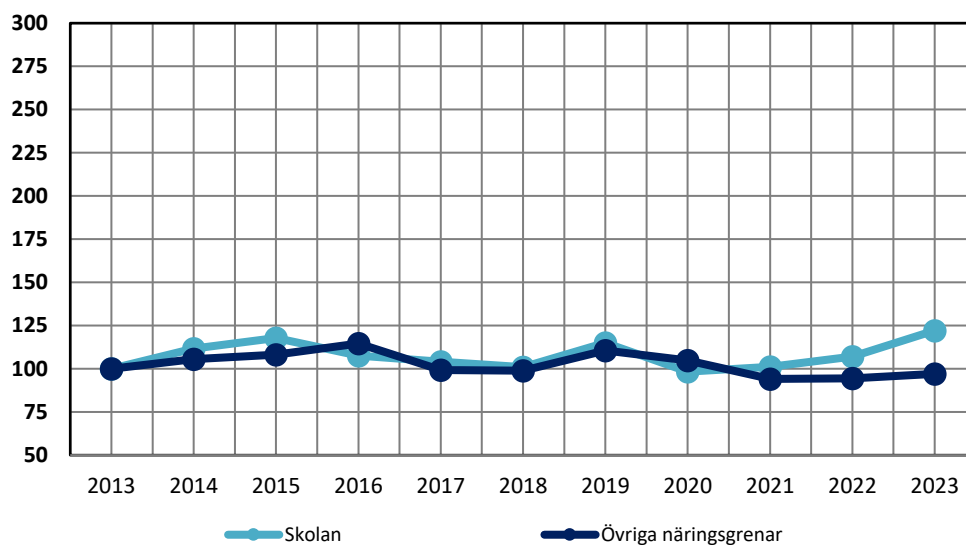
Källa: Arbetsmiljöverket.

Arbetsmiljöverket ser även en ökning av anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro orsakade av hot och våld i skolan, men ökningen är inte lika stor. Från referensår 2013 fram till 2023 ökar antalet anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro orsakade av hot och våld i skolan med cirka 20%. Antalet anmälda arbetsskador med sjukfrånvaro orsakade av hot och våld i övriga delar av arbetslivet har samtidigt legat på en relativt stabil nivå, med en minskning med ca 3% i förhållande till referensåret 2013 (se figur 2).

Det är dock viktigt att påpeka att utvecklingen vad avser antal och andel anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro orsakat av hot och våld i skolan under åren 2013 till 2023 har fluktuerat. Vi ser toppar under vissa år och att utvecklingen i de olika skolformerna skiljer sig åt (se figur 8a och 8b).

Figur 2. Anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro i skolan orsakat av hot och våld 2013–2023. Index 2013=100.

Källa: Försäkringskassan.

Geografiska skillnader

I anmälda allvarliga händelser i arbete orsakat av hot och våld i skolan syns inga signifikanta geografiska skillnader. Anmälningarna tycks vara relativt jämnt fördelade över hela landet. Vi kan se att under perioder rapporterar enskilda skolor ett stort antal händelser kring hot och våld i skolan (se tabell 2). Sådana episoder kan dock förekomma i olika delar av landet och vilka skolor och kommuner som gör många anmälningar varierar geografiskt över tid. Knappt en fjärdedel av alla skolor som gjort en anmälan står för hälften av alla anmälda allvarliga händelser perioden 2013–2023. Det innebär att analysen för enskilda år och skolformer bör göras med försiktighet eftersom resultatet kan snedvridas av enskilda skolors höga anmälningsfrekvens.

Tabell 2. Anmällda allvarliga händelser i skolan orsakat av hot och våld.

Tio skolor med flest allvarliga händelser i skolan orsakat av hot och våld 2013–2023.	
	Antal
Skola 1	112
Skola 2	44
Skola 3	38
Skola 4	35
Skola 5	34
Skola 6	32
Skola 7	32
Skola 8	31
Skola 9	30
Skola 10	30
Samtliga anmällda allvarliga händelser i skolan orsakat av hot och våld 2013–2023	
	Antal
Skolan	8 669

Källa: Arbetsmiljöverket.

Kommungruppsindelning

Arbetsmiljöverket har valt att även analysera hur anmällda allvarliga händelser i arbete är fördelade utifrån delar av SKR:s kommungruppsindelning⁶. Utvecklingen av anmälningarna från 2013 fram till 2018 - 2019 tycks se ut på liknande sätt oberoende av kommungrupp. Anmälningarna ökar i samtliga kommungrupper. Under 2020 syns en tydlig nedgång, sannolikt beroende på pandemin. Efter pandemin ökar antalet anmälningar i samtliga kommungrupper. I mindre städer syns en viss nedgång mellan 2021 till 2022, vilket förmodligen är en tillfällig variation (se figur 3b).

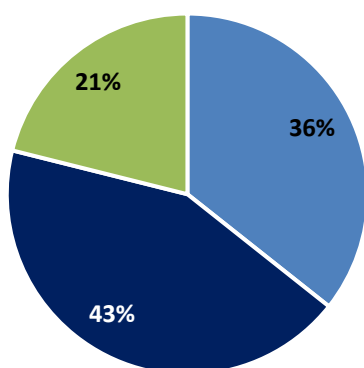
⁶ SKR (2023). Kommungruppsindelning.

<https://skr.se/skr/tjanster/kommunerochregioner/faktakommunerochregioner/kommungruppindelning.2051.html> (hämtad 2024-06-04).

Anmälda allvarliga händelser i skolan orsakat av hot och våld efter SKR:s kommungruppsindelning.

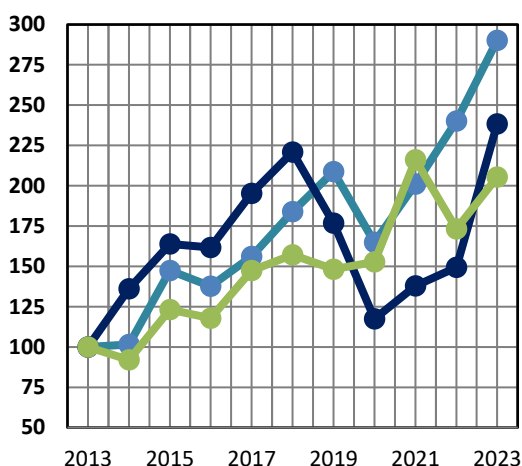
Figur 3a. Andel år 2023.

■ Storstäder* ■ Större städer** ■ Mindre städer***

Figur 3b. Antal 2013–2023.

Index 2013=100.

— Storstäder* — Större städer**
— Mindre städer***

Källa: Arbetsmiljöverket.

Källa: Arbetsmiljöverket.

* Storstäder och storstadsnära kommuner.

** Större städer och kommuner nära större stad.

*** Mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner.

Det kan konstateras att anmälningarna om allvarliga händelser i arbete orsakat av hot och våld i skolan mellan åren 2022 - 2023 ökat i storstäder, storstadsnära kommuner, mindre städer och tätorter och landsbygdskommuner, om än från olika nivåer. Den tydligaste ökningen syns i storstäder. Det är dock svårt att dra några slutsatser vad avser utvecklingen av anmälningar utifrån kommungruppsindelning.

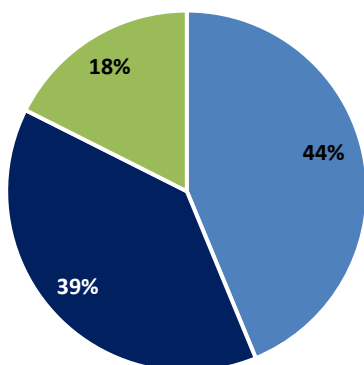
I de fritextbeskrivningar som följer med en anmälan om allvarliga händelser i arbete orsakat av hot och våld i skolan, kan vi inte heller se några skillnader utifrån kommungruppsindelning vad gäller i vilka situationer hot och våld uppstår och vilka uttryck hot och våld tar sig (se bilaga figur 9).

Vad gäller anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro i skolan orsakat av hot och våld i skolan har utvecklingen varierat under den studerade perioden, vilket gör det svårt att se tydliga trender relaterat till kommungrupper. Antalet anmälda arbetsskador har dock ökat i samtliga av de studerade kommungrupperna i förhållande till referensåret 2013 (se figur 4b).

Anmällda arbetsolyckor med sjukfrånvaro i skolan orsakat av hot och våld efter SKR:s kommungruppsindelning.

Figur 4a. Andel år 2023.

■ Storstäder* ■ Större städer** ■ Mindre städer***

Källa: Försäkringskassan

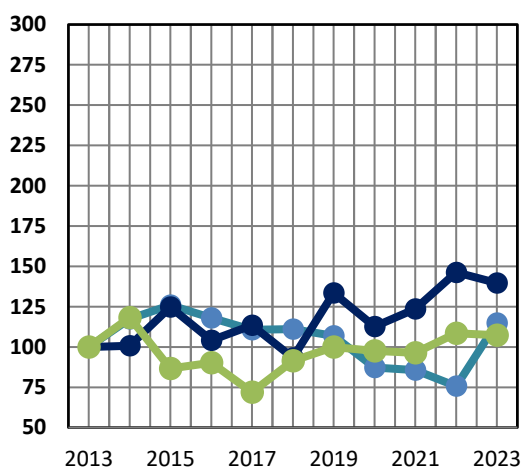
* Storstäder och storstadsnära kommuner.

** Större städer och kommuner nära större stad.

*** Mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner.

Figur 4b. Antal 2013–2023.

Index 2013=100.

— Storstäder* — Större städer**
— Mindre städer***

Källa: Försäkringskassan.

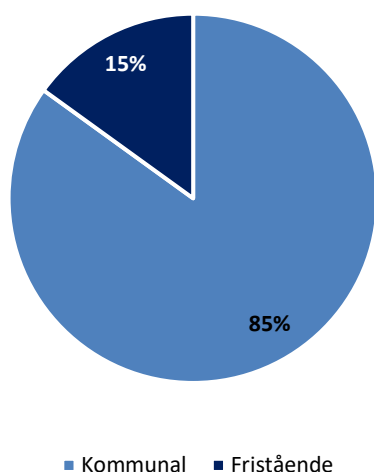
Huvudmän

Det finns inga signifikanta skillnader i antalet anmälningar om allvarliga händelser i arbete orsakat av hot och våld mellan fristående respektive kommunala skolor. Om man utgår från antalet elever, står kommunala skolor proportionellt för en större andel anmälningar än fristående skolor (se figur 5a och 5b). Det är dock en effekt som tas ut av att lärartätheten är något större i de kommunala skolorna. Analysen visar att den övervägande delen av anmälningarna avser personal, som i större utsträckning i anmälningarna utsätts för hot och våld, och i mindre utsträckning elever, vilket påverkar anmälningsfrekvensen.

Anmällda allvarliga händelser i skolan orsakat av hot och våld efter huvudmän.

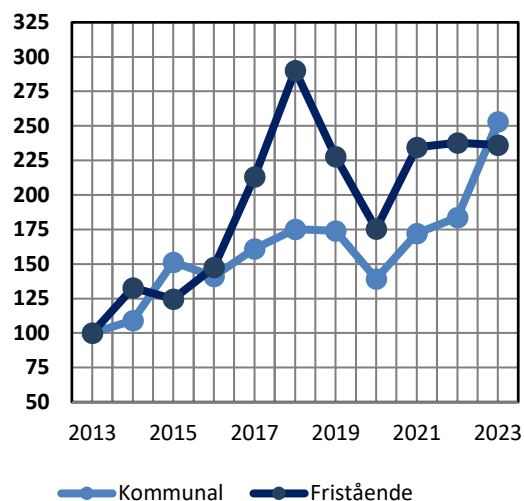
Figur 5a. Andel 2023.

Källa: Arbetsmiljöverket.

Figur 5b. Antal 2013–2023.

Index 2013=100.

Källa: Arbetsmiljöverket

Analysen av fritextbeskrivningar, kopplade till anmällda allvarliga händelser i skolan orsakat av hot, visar att det inte finns några skillnader mellan fristående huvudmän och kommunala huvudmän i fråga om i vilka situationer hot och våld uppstår, hur och av vem som utsätter och vem som utsätts för hot och våld (se bilaga, figur 9).

Hot och våld i olika skolformer

Utvecklingen av anmällda allvarliga händelser i arbete orsakat av hot och våld i skolan följer liknande trender oberoende av skolform. 79 procent av samtliga anmälningar görs i grundskolan, det är den skolform som både i antal anmälningar och proportionellt bidrar med flest anmällda allvarliga händelser i skolan orsakat av hot och våld. Gymnasieskolan står för cirka 15 procent av det totala antalet anmälningar – men utgör ca 25 procent av det totala antalet elever. Anmälningar av allvarliga händelser i arbete orsakat av hot och våld i förskolan utgör en mycket liten del av det totala antalet anmälningar, cirka 6 procent.

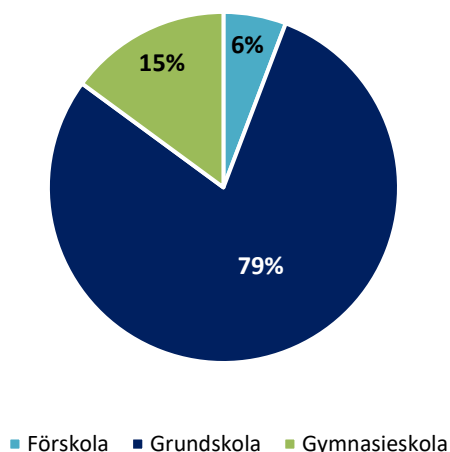
Vad gäller grundskolan och gymnasieskolan är de händelser som anmäls av relativt liknande karaktär. Det är ofta elever som i anmälan anges vara källan till att situationer med våld och hot uppstår (cirka 85 procent) medan andra

kategorier såsom obehöriga inom skolans område eller vårdnadshavare förekommer mindre frekvent. I förskolan ser vi att anmälningarna oftare än i andra skolformer pekar ut vårdnadshavare som de som utsätter personalen för våld eller hot om våld. Barnen uppges vara källan till att hot eller våld uppstår i drygt hälften av anmälningarna medan vårdnadshavare uppges vara källan i en fjärdedel av anmälningarna. Samtidigt bör man vara försiktig med slutsatser vad avser förskolan eftersom antalet anmälningar till Arbetsmiljöverket är så pass låga vad avser anmälda allvarliga händelser i arbete orsakat av hot och våld.

Anmälda allvarliga händelser i skolan orsakat av hot och våld efter skolform.

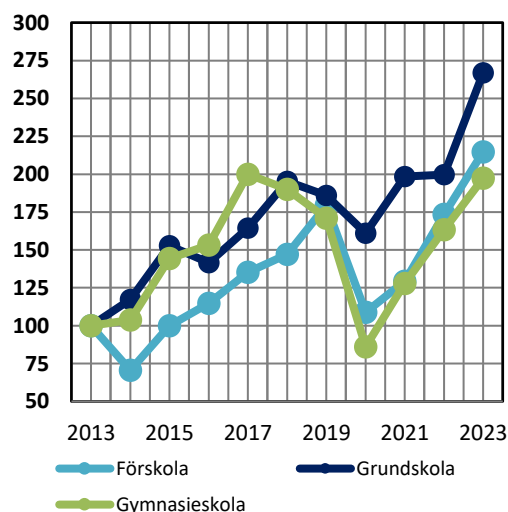
Figur 7a. Andel 2023.

Källa: Arbetsmiljöverket.

Figur 7b. Antal 2013–2023.

Index 2013=100.

Källa: Arbetsmiljöverket

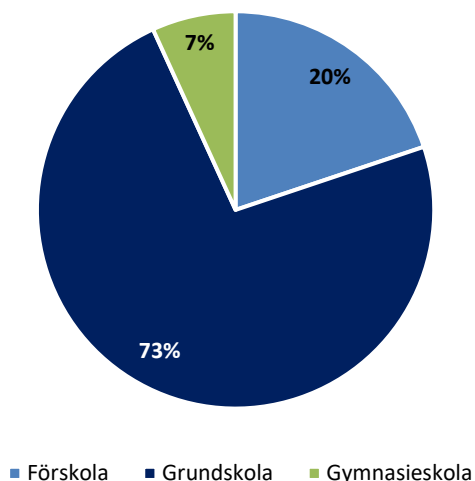
Till bilden av hur hot och våld ser ut i olika skolformer enligt anmälningarna om allvarliga händelser i arbete orsakade av hot och våld, ska också fogas anmälda arbetsskador orsakade av hot och våld. De anmälda arbetsskadorna ger ett delvis nytt perspektiv. Här ser Arbetsmiljöverket att nivåerna för grundskolan ligger i paritet med anmälningarna om allvarliga händelser i arbetet. För förskolan och gymnasieskolan är bilden en delvis annan. I gymnasieskolan anmäls färre arbetsskador orsakade av hot och våld i relation till hur många anmälningar om allvarliga händelser i arbete som görs. För förskolan är förhållandet det motsatta: 20 procent av det totala antalet anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro orsakade av hot och våld i de respektive skolformerna rapporteras inom förskolan. (Se tabell 8a och 8b).

Vad det beror på kan inte analysen ge ett tydligt svar på. Vad gäller förskolan finns flera möjliga förklaringar. Det kan till exempel handla om en obenägenhet att rapportera allvarliga händelser där barn är inblandade. Det kan också handla om att de hot och våldssituationer personalen utsätts för är av allvarligare karaktär med allvarligare konsekvenser. Som nämnts beskriver förskolans personal att det förekommer hot och våldssituationer i relationen med vårdnadshavare. Arbetsmiljöverket har inte tillräckligt med kvalitativa data för att tolka och förstå denna typ av händelser. Men vi kan konstatera att i analysen av anmälningarna om allvarliga händelser i arbete ser vi exempel på händelser där personal hamnat i hot och våldssituationer i interaktionen med vårdnadshavare. Ibland går det till exempel att uttyda en pågående vårdnadstvist.

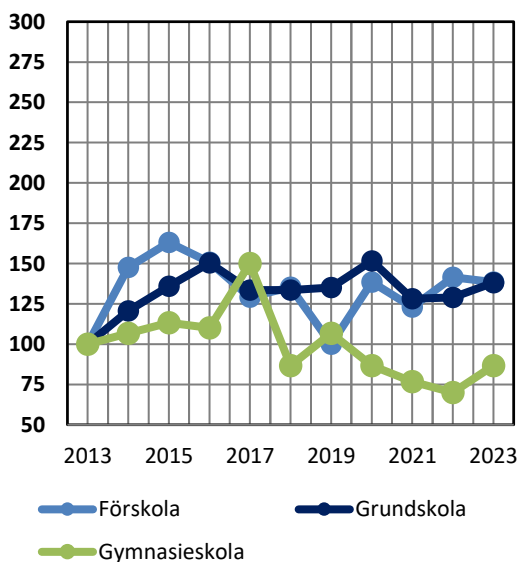
Anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro i skolan orsakat av hot och våld efter skolform.

Figur 8a. Andel 2023.

Källa: Försäkringskassan

Figur 8b. Antal 2013–2023. Index 2013=100.

Källa: Försäkringskassan

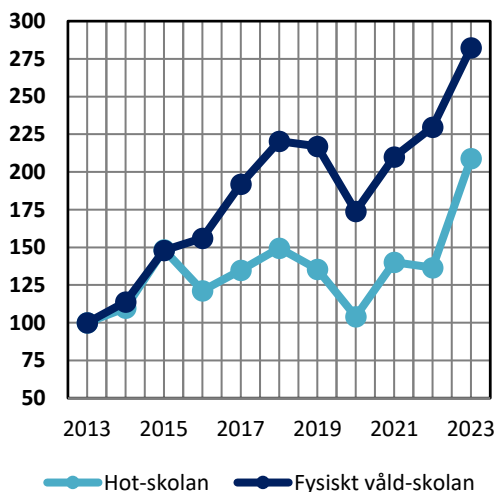
Typer av hot och våld

Olika typer av fysiskt våld

I anmällda allvarliga händelser i arbete orsakat av hot och våld i skolan framgår att fysiskt våld är vanligare än hot (se figur 6a). Rån förekommer nästan inte alls i anmälningarna. Analysen av fritextbeskrivningarna kopplade till anmälningarna om allvarliga händelser i arbete visar att våldet tar sig olika uttryck såsom riv- och bitskador, knuffar, slag och sparkar. *"Elev spottar lärare i ansiktet. Loskan träffar båda ögonen, mun och hals. Elev slår med knuten näve lärare mellan 5–7 gånger på bröstet, vänster axel och arm. Elev skriker "din jävla karringjävle" mellan 4–6 gånger. Elev hotar att slå lärare med flertalet långa käppar, som elev sedan kastar mot lärare"*⁷.

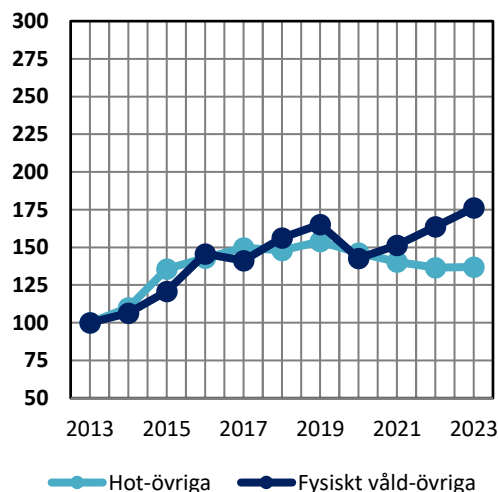
Anmällda allvarliga händelser orsakat av hot och våld (exklusive rån) 2013–2023.

Figur 6a. Antal i skolan.
Index 2013=100.

Källa: Arbetsmiljöverket.

Figur 6b. Antal övriga i näringsgrenar.
Index 2013=2023.

Källa: Arbetsmiljöverket

Men det förekommer också våld som utövas med hjälp av olika tillhyggen. Det kan till exempel handla om saxar, nålar, knivar, bord, stolar etc. Skjutvapen förekommer också även om det är mycket sällsynt, och då framför allt i samband med hot om våld. *"Hot om att eleven skulle komma till skolan och skjuta alla lärare. Specifikt datum var angivet och vilket vapen som skulle användas var angivet i hotet"*.

⁷ Citaten är avidentifierade och redigerade för att garantera anonymitet.

Verbala hot och hot via nät och telefon

Av fritextbeskrivningarna framgår att de verbala hoten tar sig olika uttryck, från rena hot om dödligt våld till hot om att skada, anmäla eller på annat sätt varna för att en person ska utsättas för obehagligheter. Det tycks som att den överväldigande majoriteten av hoten framförs i pågående konfliktsituationer som eskalerat, och där kontrollen har förlorats. Men hot av mer planerad och överlagd karaktär förekommer också, även om det är mindre vanligt.

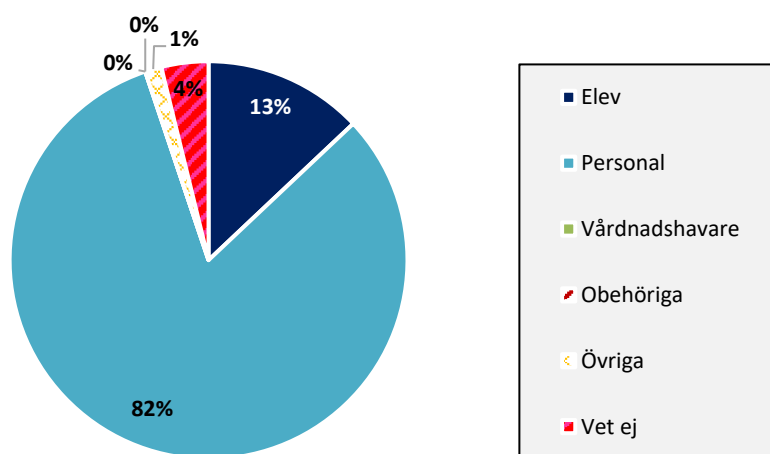
Hot på distans förekommer också. Det kan handla om hot via telefon, sociala medier, mail och andra plattformar. Hoten kan framföras anonymt men också av identifierbara avsändare. *"Skolan blir bombhotad via sociala medier. Personal hotas om att de ska bli skadade/dödade via sociala medier, samt mail"*.

Situationer där hot och våld uppstår

Vem är utförare och vem är utsatt i våldssituationer?

I anmälningarna om allvarliga händelser i arbete orsakat av hot och våld i skolan till Arbetsmiljöverket framgår att skolpersonal är kraftigt överrepresenterade som utsatta i förhållande till barn och elever (se figur 7). Utvecklingen vad avser anmälningar där barn och elever utsatts har legat på samma nivå de senaste 10 åren medan anmälningar som avser skolpersonal ökat kraftigt under samma period.

Figur 7. Anmälda allvarliga händelser i skolan 2023. Vem är utsatt för hot och våld.

Källa: Arbetsmiljöverket

Ett rimligt antagande är att anmälningar om allvarliga händelser i arbete vad avser elever som utsätts för hot och våld i skolan är kraftigt underrapporterade. Vad gäller hela arbetsmarknaden pekar Arbetsmiljöverkets erfarenheter på att anmälningar om allvarliga händelser i arbete är underrapporterade och inte speglar antalet allvarliga händelser och allvarliga tillbud som förekommer i arbetslivet. Vad gäller elever i skolverksamhet finns det goda skäl att anta att underrapporteringen är särskilt utbredd, inte minst vad avser hot och våld.

Skälen till att förhållandevis så få fall rapporteras till Arbetsmiljöverket där barn och elever utsatts för hot och våld i skolan kan vara flera. Som nämnts pekar Arbetsmiljöverkets erfarenheter på en allmän underrapportering för hela arbetslivet. Ett annat skäl kan vara att det inom ramen för skollagstiftningen finns flera andra rapporteringssystem såsom till exempel klagomålshandling till huvudman och Barn- och elevombudet, som skolorna prioriterar att vända sig till när elever far illa. Det är dock viktigt att uppmärksamma att när det inträffar en svår personskada eller dödsfall på en arbetsplats har huvudmannen skyldighet att anmäla det till Arbetsmiljöverket. Detsamma gäller skador i samband med arbetet som drabbat flera arbetstagare samtidigt och tillbud som inneburit allvarlig fara för liv eller hälsa. Elever är enligt 1 kap. 3 § arbetsmiljölagen likställda med arbetstagare. Ytterligare ett skäl till den låga rapporteringen kan vara bristande kunskaper bland huvudmän och personal om att elever också omfattas av huvudmännens skyldighet att anmäla allvarliga händelser i arbete till Arbetsmiljöverket enligt 3 kap. 3a § arbetsmiljölagen.

Situationer där hot och våld uppstår

Analysen av fritextbeskrivningar från anmälningarna om allvarliga händelser i arbete visar att en stor majoritet av de situationer som leder till hot och våld i skolverksamheten tycks ha sin upprinnelse i att elever agerar utåt i det vardagliga arbetet i skolverksamheten. Bilden som träder fram i analysen är att brist på kontroll i pedagogiska situationer leder till spänningar och utåtagerande beteende som mynnar ut i att personal utsätts för hot och våld. Små konflikter kan utvecklas till allvarliga händelser, ibland med ett snabbt förlopp och ibland utsträckt över tid. I fritextbeskrivningarna framgår att en del situationer uppstår utan eller med liten förutsägbarhet medan personal ibland känner till att konflikter som utmynnar i våld och hot kan uppstå i det pedagogiska arbetet med vissa elever.

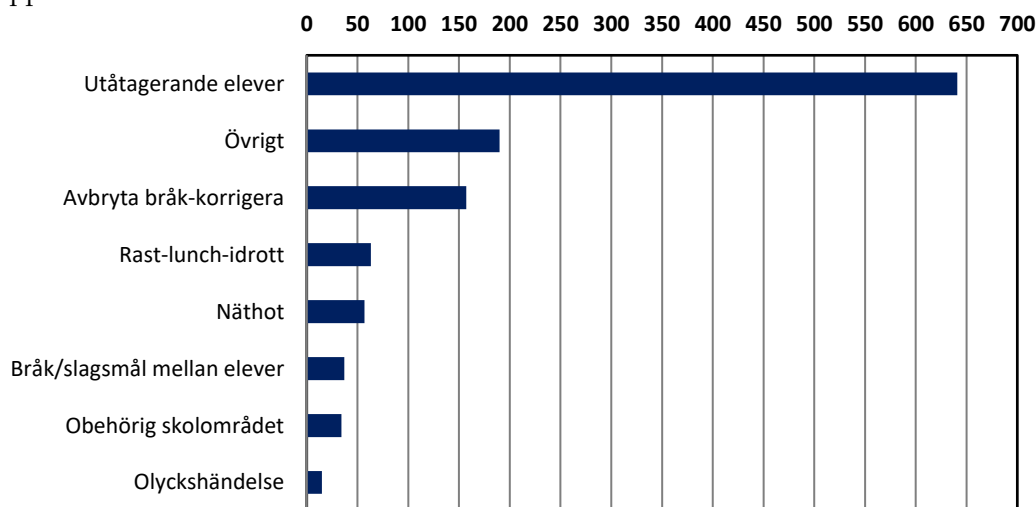
Våld och hot mot skolpersonal kan också uppstå när personal interagerar aktivt med elever i olika situationer, till exempel går emellan och avbryter bråk mellan elever eller tillrättavisar och korrigerar elever som har ett kränkande eller

normbrytande beteende. "Medarbetaren går mellan när ett antal elever bråkar ute på skolgården. En av eleverna tar upp en sten och hotar att kasta den på de övriga eleverna. Stenen kastas och flyger tätt förbi medarbetaren. För att eleven inte ska skada någon annan elev, väljer medarbetaren att hålla fast eleven. Men eftersom eleven är upprörd och inte vill följa med in så börjar han att rikta sparkar mot medarbetaren. Medarbetaren blir träffad i ansiktet av ett flertal slag".

Mer löst strukturerade pedagogiska situationer kan också mynna ut i allvarliga händelser och allvarliga tillbud med hot och våld. Det kan handla om konflikter som uppstår vid rast, lunch eller förflyttningar mellan lektioner. Det tycks också som att konflikter som mynnar ut i hot och våld, uppstår mer frekvent vid tillfällen där eleverna har fysisk interaktion, som till exempel vid lekar och spel på raster och vid lektioner i idrott och hälsa (se figur 8).

Figur 8. Anmälda allvarliga händelser i skolan. Typer och situationer där hot och våld uppstår. Antal år 2013 - 2018 - 2023.

Källa: Arbetsmiljöverket.

Elever i affekt med utåtagerande beteende

Den största delen av de anmälningar om allvarliga händelser orsakat av hot och våld som görs i skolan handlar om elever i affekt som agerar ut mot personal i skolan (se figur 7). Riskerna kan vara kända bland personal och skolledning sedan tidigare, men kan också uppstå med liten eller ingen förutsägbarhet. Hot och våld uppstår under lektionstid, under rast eller lunch. Kort sagt i de flesta sociala situationer som utgör skolans verksamhet.

Fritextsbeskrivningarna till anmälningarna varierar stort i omfång, men också i kvalitet vad avser informationstäthet. Det saknas ibland information som

beskriver händelsen, vem som är utsatt och hur förloppet sett ut. Detta sätter i vissa fall bestämda begränsningar för vilka slutsatser som kan dras av att analysera under vilka situationer som hot och våld uppstår. Med dessa begränsningar i minnet visar analysen att hot och våldssituationer ofta uppstår tillsammans med elever i affekt med utåtagerande beteende. Det kan handla om elever som redan är föremål för särskilda insatser. I fritextsbeskrivningarna nämns elever i särskild undervisningsgrupp, elever med extra anpassningar, elever med särskilt stöd och elever i anpassad grund- och gymnasieskola. I texterna beskrivs också att hot och våld uppstått i arbetet med elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Hot och våldssituationer i arbetet med elever som behöver stöd kan uppstå inom ramen för insatser, till exempel i arbetet med extra anpassningar, särskilt stöd, åtgärdsprogram och särskilda undervisningsgrupper, men det kan också ske i situationer som inte är kopplade till sådana åtgärder. En grupp som ofta kopplas till sådana uppgifter och som syns i Arbetsmiljöverkets källor är lärarassistenter⁸. Arbetsskadestatistiken pekar på att lärarassistenter är särskilt utsatta för hot och våld i skolan. Arbetsmiljöverket ser även i fritextbeskrivningarna från anmälningarna om allvarliga händelser i arbete att lärarassistenter exponeras för många svåra och komplexa situationer som mynnar ut i att de exponeras för hot och våld.

Arbetsmiljöverkets pågående tillsynsinsats stärker också bilden av att arbetet med komplexa pedagogiska utmaningar utgör risker för att personalen utsätts för hot och våld. Av de drygt 60 arbetsmiljöinspektörer som deltar i insatsen, uppger tre fjärdedelar av inspektörerna att rektorer och skyddsombud beskriver arbetet med elever i behov av särskilt stöd som den främsta källan till hot och våld i sina skolor.

⁸ I Arbetsmiljöverkets system kodas flera yrkeskategorier som lärarassistenter såsom elevassistent, elevstödjare, assistent etc.

Arbetsmiljöverkets förslag till insatser

De aktörer inom skolväsendet som Arbetsmiljöverkets inspektörer möter bär allt som oftast ett dedikerat och professionellt förhållningssätt till sitt uppdrag, där elevernas och barnens lärande och utveckling är central, med ett stort fokus på skolans kunskapsuppdrag och elevers lärmiljö. Men, i prioriteringen mellan skolans uppdrag och omsorg om arbetsmiljön är det allt för ofta arbetsmiljöarbetet som drar det kortaste strået. Arbetsmiljöverket menar att det inte bara missgynnar arbetsmiljöarbetet utan också missgynnar utvecklingen av verksamheten som helhet.

Skolhuvudmännen har det övergripande arbetsmiljöansvaret för personal och elever i skolan. Skolhuvudmannen ska bedriva ett systematiskt arbetsmiljöarbete som förebygger att ingen ska bli sjuk, skadas eller dö av jobbet eller i sin utbildning. Eftersom skolan är en kvinndominerad arbetsplats är god arbetsmiljö också en jämställdhetsfråga.

I en tillsynsinsats som avslutades 2022 "SAM i politikerstyrda organisationer", inspekterade vi alla Sveriges 21 regioner och 286 av 290 kommuner. Nio av tio arbetsställen fick krav på förbättringsåtgärder. Många arbetsgivare hade brister i sina årliga uppföljningar av det systematiska arbetsmiljöarbetet⁹. Det finns med andra ord anledning för många skolhuvudmän att stärka det systematiska arbetsmiljöarbetet och försäkra sig om att det ger effekt i alla delar av organisationen.

Även Arbetsmiljöverkets tidigare inspektionsinsatser och tillsynsprojekt i skolväsendet har visat på att det finns ett generellt behov av att stärka det systematiska arbetsmiljöarbetet i skolväsendet och i pågående tillsynsinsats "hot och våld i skolan" pekar inspektörerna bland annat på att de allt för ofta vid sina inspektioner möter brister i det systematiska arbetsmiljöarbetet kopplat till risker för våld eller hot om våld. Det kan till exempel handla om brister i det förebyggande arbetet med att undersöka och bedöma risker, otydliga rutiner, brist på stöd och handledning från skolledning eller förvaltning eller att personal anger att de känner sig otillräckliga i arbetet med elever i behov av särskilt stöd.

Som vi visat i rapporten ser vi att flera personalgrupper som arbetar inom skolväsendet ligger högt i arbetsskadestatistiken när det gäller anmälda

⁹ **Projektrapport – Ett hälsosamt arbetsliv 2019–2022.** Tillsynsaktivitet: Systematiskt arbetsmiljöarbete i politikerstyrda organisationer 2019–2022. (Dnr: 2017/061088).

arbetsolyckor med sjukfrånvaro orsakat av hot och våld. Det visar att brister i arbetsmiljön kan få allvarliga konsekvenser för enskilda arbetstagares liv och hälsa. Det är därför angeläget att skolans huvudmän utvecklar och stärker det systematiska arbetsmiljöarbetet med att undersöka, utreda, riskbedöma, åtgärda och följa upp arbetsmiljön för både personal och elever.

Ett systematiskt arbetsmiljöarbete bör vara ständigt pågående och helt integrerat med skolans övriga uppdrag. Personalens och elevernas arbetsmiljö är intimt förknippade med varandra. Det innebär att varje åtgärd som vidtas för att förbättra arbetsmiljön för skolans personal kommer att frigöra resurser för det pedagogiska arbetet och sannolikt bidra till att även elevers arbetsmiljö blir bättre. På samma sätt innebär en bättre arbetsmiljö för eleverna mindre belastning för personalen vilket sannolikt frigör tid, kraft och resurser för det pedagogiska arbetet. Det finns med andra ord starka incitament för att inte enbart betrakta det systematiska arbetsmiljöarbetet som ett skydd mot att ingen skadar sig, blir sjuk eller dör, utan också som ett kraftfullt verktyg för att skapa en positiv spiral där den goda arbetsmiljön och den goda verksamheten göder varandra.

Det finns anledning att påpeka att alla som arbetar eller studerar i det svenska utbildningsväsendet har rätt till en arbetsmiljö som är fri från våld eller hot om våld. Detta gäller all personal och alla elever, oberoende om eleven har en funktionsnedsättning eller behöver stöd av andra skäl.

Arbetsmiljöverket bedömer att huvudmännen i den svenska skolan generellt behöver stärka det systematiska arbetsmiljöarbetet. I det arbetet behöver särskilda insatser vidtas för att undanröja risker för hot och våld i verksamheten. Vi vill mot bakgrund av detta lämna följande förslag på insatser för att förbättra förutsättningarna för en säker och trygg arbetsmiljö i skolväsendet:

Regeringen bör överväga om det finns förutsättningar för en obligatorisk befattningsutbildning med arbetsmiljöinslag för skolchef som ska biträda huvudmännen.

Det finns i Arbetsmiljöverkets föreskrifter krav på att alla arbetstagare, inklusive chefer och arbetsledare, ska ha kunskaper inom arbetsmiljöområdet. Det kan ordnas genom utbildning och genom att delta i arbetsmiljöarbetet.

Enligt skollagen har huvudmannen ansvar för skolan och ska se till att skolan har de resurser som krävs. Huvudmannen ska också se till att utbildningen följer de bestämmelser som finns. Rektorn har en viktig roll i styrningen av

skolväsendet som följer av skollagen och beslutar om förskolans eller skolans inre organisation och resursfördelning och hur förskolan eller skolan ska organiseras samt fördelar resurser efter barnens eller elevernas olika förutsättningar och behov. Det betyder att rektorns arbetsuppgifter vid sidan av den lokala styrningen och resurstilldelningen också styrs av nationell lagstiftning vilket innebär att krav och resurser i skolväsendet inte hänger samman på ett naturligt sätt. I ett arbetsmiljöperspektiv ställer detta krav på att huvudmannens arbetsmiljöarbete förmår säkerställa en bra balans mellan de krav som följer av rektorns befattning och de resurser som huvudmannen ställer till förfogande för att uppfylla kraven. För detta krävs tillräckligt bra kunskaper inom arbetsmiljöområdet.

Det finns inte något reglerat krav på att skolchefen ska genomgå, eller ha genomgått, någon befattningsutbildning som exempelvis Skolverkets skolchefsutbildning eller rektorsprogrammet. En sådan obligatorisk utbildning med inslag av arbetsmiljöinnehåll skulle kunna bidra till att skolhuvudmannen ges bättre förutsättningar att utveckla det systematiska arbetsmiljöarbetet och säkerställa en bra balans mellan krav och resurser i det svenska skolväsendet och därmed skapa en bättre arbetsmiljö för både personal och elever.

Stärk arbetsmiljöinnehållet i rektorsprogrammet

Rektorsuppdraget är ur ett arbetsmiljöperspektiv omfattande och komplext. Även om skolhuvudmannen har arbetsmiljöansvaret är det vanligast att huvudmannen fördelat de flesta arbetsmiljöuppgifter som följer av skolans verksamhet till rektor. Det är oftast en naturlig ordning eftersom rektorn är den funktion som har bäst kännedom om verksamheten och dess specifika utmaningar och risker. Mot den bakgrunden är det viktigt att rektorn har god kännedom om arbetsmiljölagstiftningen och tillgång till de verktyg som följer av att arbeta med systematiskt arbetsmiljöarbete för att undersöka, riskbedöma och åtgärda och följa upp de risker som finns i verksamheten.

Att stärka arbetsmiljöinnehållet i befattningsutbildningen är ett viktigt bidrag till att rektorn ges bättre förutsättningar och verktyg för att utveckla det systematiska arbetsmiljöarbetet i verksamheten.

Det finns troligen också positiva synergieffekter för arbetsmiljöarbetet om både rektorn och skolchefen utifrån sina respektive roller i arbetsmiljöarbetet delar en gemensam utbildningsbakgrund vad avser arbetsmiljökunskaper. Det vore därför önskvärt att skolchefer i den föreslagna befattningsutbildningen, och rektorer i den befintliga befattningsutbildningen, tar del av utbildningar som

erbjuder goda kunskaper och bra verktyg för att utifrån sina respektive roller utveckla arbetsmiljöarbetet i det svenska skolväsendet.

Ge elevhälsan ett arbetsmiljöuppdrag för eleverna

Elevhälsan har idag bland annat uppgifter kring elevers arbetsmiljö som följer av skollagen. Vi menar dock att arbetsmiljö som begrepp i skollagen i många avseende är synonymt med lärmiljö och inte tillräckligt kraftfullt omfattar viktiga aspekter utifrån arbetsmiljölagstiftningen. Arbetsmiljöverket ser ett behov av att elevhälsan också ges i uppdrag att verka för elevernas arbetsmiljö utifrån arbetsmiljölagen och Arbetsmiljöverkets föreskrifter. På samma sätt som elevhälsan ska vara en del av det systematiska kvalitetsarbetet bör den också vara en del av det systematiska arbetsmiljöarbetet. En sådan ordning skulle skapa bättre förutsättningar för att utveckla arbetsmiljön för eleverna, men också bidra som stöd för rektors arbetsmiljöarbete, till exempel i arbetet med utåtagerande elever. Arbetsmiljöverket menar också att med ett tydligare arbetsmiljöuppdrag, följer ett behov av att stärka elevhälsans resurser så att det uppdrag elevhälsan har idag inte påverkas negativt.

Redogörelse och analys av källor

Fritextbeskrivningar

Fritextbeskrivningar av händelser i samtliga anmälningar år 2013, 2018 och 2023 omfattades. Från 2013 till 2023 har det inkommit cirka 8 700 anmälningar om allvarliga händelser i arbete kopplat till hot och våld i skolan. Av tidsskäl har det inte varit möjligt att analysera samtliga anmälningar. Vi valde åren 2013, 2018 och 2023 för att illustrera utveckling, trender och tendenser. De tre analyserade åren omfattar totalt cirka 2000 anmälningar.

Tillvägagångssätt

Efter en första genomläsning av cirka 1 000 anmälningar om allvarliga händelser i arbete tog vi fram ett tematiskt kodningsschema för fritextbeskrivningarna avseende utförare, utsatt och händelse. Utförare delades in i sex alternativ (vet ej, elev, vårdnadshavare, personal, obehöriga, övriga). Utsatt delades in i sex alternativ (vet ej, elev, vårdnadshavare, personal, obehöriga, övriga). Händelse delades in i åtta alternativ (rast-lunch-idrott, avbryta bråk – korrigerar, obehörig skolområdet, utåtagerande elever, näthot, bråk/slagsmål mellan elever, olyckshändelse, övrigt). Läsning och kodning av fritexterna genomfördes av fyra av de fem medlemmarna i Arbetsmiljöverkets arbetsgrupp för genomförande av regeringsuppdraget. Arbetet startade med en gemensam genomgång och kodning tillsammans av ett tjugofemtal händelsebeskrivningar. Därefter kodade var och en individuellt, men med avstämningar via mail och digitalt möte. Varje person kodade ca 650 händelsebeskrivningar.

Redogörelse och analys av anmälningar om allvarliga händelser i arbete

Delar av statistiken i denna rapport om hot och våld i skolan baseras på anmälda allvarliga händelser i arbete (svåra personskador och allvarliga tillbud) till Arbetsmiljöverket. Anmälningarna ska göras enligt 3 kap. 3a § i arbetsmiljölagen och omfattar såväl sysselsatta som elever. Lagen går att läsa i sin helhet i bilagan.

Vi har studerat anmälningarna avseende hot och våld i skolan för perioden 2013 till 2023. Anmälningarna har redovisats efter geografi, huvudmän och skolform genom att ta fram statistik efter SKR:s kommungruppsindelning, sektorkod och näringsgrensindelning.

Redogörelse och analys av anmälningar om arbetsskada

Statistiken i denna rapport avseende hot och våld i skolan enligt anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro till Försäkringskassan baseras på Arbetsmiljöverkets informationssystem om arbetsskador (ISA). Anmälningar till Försäkringskassan regleras av 42 kap. 10 § i socialförsäkringsbalken som går att läsa i sin helhet i bilagan. Arbetsskadeanmälningarna till Försäkringskassan ligger till grund för Arbetsmiljöverkets produktion av den svenska officiella statistiken om arbetsskador som enbart inkluderar de sysselsatta (inte elever). Vi har studerat anmälningarna avseende hot och våld i skolan för perioden 2013 till 2023. Anmälningarna har redovisats efter geografi, huvudmän och skolform genom att ta fram statistik efter SKR:s kommungruppsindelning, sektorkod och näringsgrensindelning.

Det anmäls även arbetsolyckor utan sjukfrånvaro till Försäkringskassan. Men för dessa anmälningar finns inte fullständig information om bland annat bransch, vilket är en förutsättning för att få fram information om skolan.

Redogörelse och analys av erfarenheter och lärdomar från inspektionsaktivitet om hot och våld i skolan

För att inhämta lärdomar och erfarenheter från det 60-tal inspektörer som deltar i den nationella inspektionsaktiviteten Hot och våld i skolan (våren 2023 – hösten 2024) tog vi fram en digital enkät med nio frågor, sex med fasta svarsalternativ och tre med fritext. Frågorna med fasta svarsalternativ gällde de vanligaste typerna av hot om våld respektive våld som arbetsgivare och skyddsombud berättat om i samband med inspektionerna. Frågorna sträckte sig från förskola till årskurs 9, samt om förskolebarn och elever som är uttåtagerande har eller inte har ett konstaterat behov av särskilt stöd, eller går i anpassad grund- och gymnasieskola. De tre fritextfrågorna gällde:

- vilka orsaker till händelser med våld eller hot om våld som arbetsgivare eller skyddsombud tagit upp,
- vilka idéer om åtgärder som kan minska förekomst av våld och hot om våld som arbetsgivare eller skyddsombud tagit upp, samt
- vilka idéer inspektören har om åtgärder som kan minska förekomsten av våld och hot om våld i skolan.

Osäkerheter och felkällor

Fritextbeskrivningar

I kodningen av fritextbeskrivningar av händelser i anmälningarna om tillbud finns vissa osäkerheter och möjliga felkällor. Anmälningarna varierar stort i omfång men också i kvalitet vad avser informationstäthet. Det saknas ibland information som beskriver händelsen, vem som är utsatt och hur förloppet sett ut.

Det finns också en viss osäkerhet i de alternativ som vi delade in fritextbeskrivningarna i avseende utförare, utsatt respektive händelse. Utrymmet för olika bedömningar innebär att det sannolikt förekommer skillnader i tolkning och kodning av en del händelser med närliggande beskrivningar.

Arbetsmiljöverket menar dock att även om det finns osäkerheter i analysen för enskilda händelser, ger analysen sammantaget en god bild av de frågeställningar som den avser att beskriva.

Osäkerhet och felkällor i statistikkällorna

Bristerna och svagheter i såväl anmälda allvarliga händelser i arbete till Arbetsmiljöverket som anmälda arbetsskador till Försäkringskassan kan vara flera. En sådan svaghet är underrapporteringen där inte alla allvarliga händelser i arbete eller arbetsskador anmäls. Orsaken till det kan dels vara svårigheten att avgöra vad som ska anmälas som en allvarlig händelse i arbete eller en arbetsskada. En annan orsak kan vara att arbetsgivare undviker att anmäla händelsen som allvarlig för att undvika åtgärd från Arbetsmiljöverket.

En annan svaghet är att arbetsgivare med ett väl fungerande arbetsmiljöarbete och engagerade chefer anmäler sina allvarliga händelser i arbete och sina arbetsskador, medan arbetsgivare utan ett väl fungerande arbetsmiljöarbete inte gör det.

Bilagor

I detta avsnitt i rapporten presenteras tillägg som inte är nödvändiga men som ändå är relevant information och som kan ge en djupare förståelse av rapportens innehåll.

Lagar som styr insamling till statistik källor

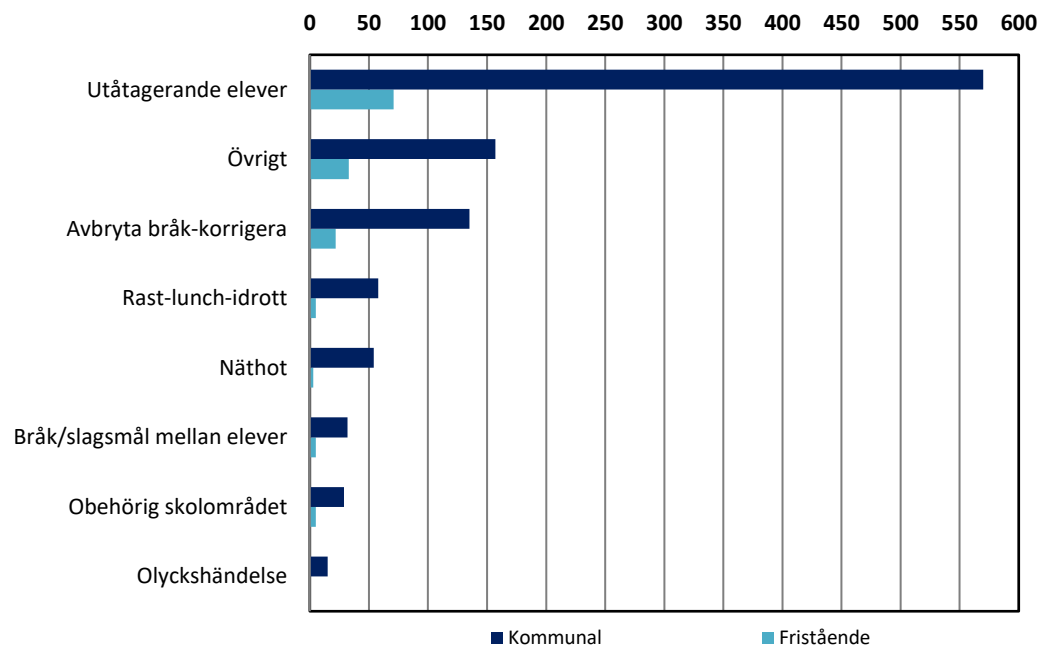
Allvarliga händelser i arbete enligt 3 kap. 3a § (33a) i arbetsmiljölagen:

"En arbetsgivare ska utan dröjsmål underrätta den myndighet som regeringen bestämmer om dödsfall eller svårare personskada som har inträffat i samband med arbetets utförande. En arbetsgivare ska också utan dröjsmål underrätta samma myndighet om skador i samband med arbetet som drabbat flera arbetstagare samtidigt och om tillbud som inneburit allvarlig fara för liv och hälsa."

Arbetssskador enligt 42 kap. 10 § i socialförsäkringsbalken:

"En arbetsgivare eller arbetsföreståndare som har fått kännedom om en inträffad arbetsskada är skyldig att omedelbart anmäla skadan till Försäkringskassan."

Figur 9. Typer och situationer där hot och våld uppstår i skolan efter huvudmän. Antal anmälda allvarliga händelser i arbete år 2023.

Källa: Arbetsmiljöverket.

Tabell 3. Anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro i skolan orsakat av hot och våld.

Yrken* med flest anmälningar		
	Antal	
Lärarassistenter	172	
Förskolelärare	95	
Grundskolelärare	93	
Barnskötare	90	
Specialpedagoger m.fl.	13	
Gymnasielärare	12	
Chefer inom utbildning	5	
Undersköterskor, sjukvårdsbiträden m.fl.	4	

Källa: Försäkringskassan och Statistiska Centralbyrån.

*Yrke enligt klassificeringen ISCO-08.

**Relativ frekvens. Anmälningar per 1 000 tal sysselsatta. Sysselsättningsuppgifter från AKU.

Tabell 4. Anmälda allvarliga händelser i arbete i skolan orsakat av hot och våld efter näringsgren år 2013–2013.

Näringsgrenar inom skolan med en anmälan om hot och våld åren 2013-2023.			
Näringsgrenar	2023		2013-2023
	Anmälningar	Sysselsatta*	Anmälningar
Grundskoleutbildning och förskoleklass (85201).	959	244 141	7 074
Förskoleutbildning (85100).	73	119 242	506
Utbildning inom gymnasiesärskola (85322).	11	940	170
Utbildning inom grundsärskola (85202).	15	2 201	129

Källa: Arbetsmiljöverket och Statistiska Centralbyrån.

*Sysselsättningsuppgifter från AKU.

Tabell 5. Typer och situationer där hot och våld uppstår i skolan.
Antal anmälda allvarliga händelser i arbete år 2013, 2018 och 2023.

Omkodade händelsebeskrivningar	2013	2018	2023
Utåtagerande elever	267	566	641
Övrigt	102	140	190
Avbryta bråk-korrigera	34	77	157
Rast-lunch-idrott	26	32	63
Näthot	7	13	57
Bråk/slagsmål mellan e	26	21	37
Obehörig skolområdet	10	34	34
Olyckshändelse	4	21	15

Källa: Arbetsmiljöverket.